PROMETEU

REVISTĂ
DE LUPTĂ PENTRU
PROPĂȘIRE, FRUMOS ȘI ADEVĂR

CUPRINSUL:

Spirit nou . . . . . *Ioan Al. Bran-Lemeny*
Imperativul moral al progresului *I. Popa*
Filosofia și ocultismul . . . *Eft. Mărculescu*
Concepții noi ce se impun în medicină și viață . . . *Dr. M. Suciu-Sibianu*

Literatură, artă, critică

Iarna 'n munți . . . . . *Horia Frunză*
Ce este arta . . . . . *Iuliu Negulescu*
Ultimul om . . . . . *Nicolau Moisiu*
Fragment din „Studii asupra folclorului bănățean“ . . . . . *Lucian Costin*
Despre iiteratura modernistă . * * *
Conflictul din sânul Oastei Domnului . . . . . *Dr. M. Suciu-Sibianu*
Teatru pentru copii la Brașov *Radu Prișcu.*
Cugetări . . . . . *Dr. M. Suciu-Sibianu*
Memoriile octogenarului Mihail Russu . . . . . *E. M.*

Recenzii.

I. Gr. Periețeanu: Escale-Glasul Apelor (Sonete) . . . . . *I. Al. Bran-Lemeny*
Ciprian Doicescu: Eminescu .
Vasile Netea: Indreptar pentru Cercuri Culturale . . . . .
Pimen Constantinescu: Patruzeci și patru de sonete . . . . .
Aron Cotruș: Printre oameni în mers . . . . . .
Reviste . . . . . .
Note . . . . . .

BIBLIOTECA „ASTRA“ BRAȘOV

Apare lunar la Brașov.

...ul I. Nr. 9—10. Ian.-Febr. 1935.

PROMETEU

REVISTĂ
DE LUPTĂ PENTRU
PROPĂȘIRE, FRUMOS ȘI ADEVĂR

CUPRINSUL:

Spirit nou . . . . . *Ioan Al. Bran-Lemeny*
Imperativul moral al progresului *I. Popa*
Filosofia și ocultismul . . . *Eft. Mărculescu*
Concepții noi ce se impun în medicină și viață . . . *Dr. M. Suciu-Sibianu*

Literatură, artă, critică

Iarna 'n munți . . . . . *Horia Frunză*
Ce este arta . . . . . *Iuliu Negulescu*
Ultimul om . . . . . *Nicolau Moisiu*
Fragment din „Studii asupra folclorului bănățean" . . . . . *Lucian Costin*
Despre iiteratura modernistă . * * *
Conflictul din sânul Oastei Domnului . . . . . *Dr. M. Suciu-Sibianu*
Teatru pentru copii la Brașov *Radu Prișcu.*
Cugetări . . . . . *Dr. M. Suciu-Sibianu*
Memoriile octogenarului Mihail Russu . . . . . *E. M.*

Recenzii.

I. Gr. Perieteanu: Escale-Glasul Apelor (Sonete) . . . . . *I. Al. Bran-Lemeny*
Ciprian Doicescu: Eminescu .
Vasile Netea: Indreptar pentru Cercuri Culturale . . . . .
Pimen Constantinescu: Patruzeci și patru de sonete . . . . .
Aron Cotruș: Printre oameni în mers . . . . . .
Reviste . . . . . .
Note . . . . . .

BIBLIOTECA „ASTRA" BRAȘOV

Apare lunar la Brașov.

I. Nr. 9—10. Ian -Febr. 1935.

PROMETEU

REVISTĂ DE LUPTĂ pt. PROPĂȘIRE, FRUMOS ȘI ADEVĂR

Director: Ioan Al. Bran-Lemeny.
Secretar de redacție: Aurel Navrea.
Redactori: Horia E. Frunză și Ioan Brânzea.

Comitetul revistei: Dr Mircea Suciu-Sibianu, medic și publicist; Ioan Popa, preot-profesor; G. Tulliu farmacist; cu directorul și redactorii.

Manuscrisele se vor trimite la redacție pe adresa directorului. Cele nepublicate nu se înapoiază.

Autorii sunt rugați a-și trimite redacției operile, spre menționare și recenzare.

Solicităm ziarele și revistele să ne accepte schimbul. Ținem seamă numai de reciprocitate. In aranjarea materialului ne conducem de necesități technice și tipografice.

Cine a reținut Nr. 1 și 2 se consideră de abonat.

80 Lei anual pentru particulari.
200 „ „ „ instituții și autorități.
8 „ exemplarul.

Redacția și Administrația: BRAȘOV, Piața Libertății No. 25.

BIBLIOTECA „ASTRA" BRAȘOV

Spirit nou.

Regele a cerut, deunăzi, țării, creiarea unui spirit nou!

E îmbucurător și ne umple inima de speranță, faptul, că această lozincă—poruncă imperioasă a vremii, mai ales pentru țara noastră — a fost aruncată în atmosfera opiniei publice, tocmai de suveranul nostru dela înălțimea Tronului.

Spirit nou! Este imperativul categoric al salvării noastre din decadența morală în care am ajuns!

E necesar însă să stabilim înțelesul adevărat al acestei cerințe a timpului.

Să nu se creadă că spirit nou este ceeace ne-a adus falsa democrație actuală! Să nu se creadă, că spirit nou este desmățul ce ne-a creiat mișcarea, complect eronată, a emancipării femeii!

Să nu se creadă, că spirit nou înseamnă ceea-ce s'a înfiripat, pe ici pe colo, prin literatura modernistă, fruct al lipsei de sentiment și de imbold artistic și al unei echilibristice imaginative și verbale. Pe deasupra tuturor acestor creații, a acestei atmosfere îmbâcsite de miros de putregai, plutesc senin și majestos, în domeniul politic, adevăratele principii de bază ale democrației: dreptatea sociplă, ideea națională, toleranța, ideea de cinste, de pace și de demnitate națională, cu respectarea în primul rând a adevăratelor valori, fără de cari nu se poate realiza nici unul din principiile amintite. Politicianismul, demagogia actuală, cari au scos la suprafață într'un procent de 90 la sută, pleava electorală, este o pervertire, un atac criminal împotriva principiilor funda-

mantale al democrației, care nu este altceva decât transpunerea sub formă și în domeniu politic, a principiilor de morală, cristalizate și ele din ideile religiei.

Democrația noastră nu înseamnă nivelare, omogenizare exasperantă, imperiul masselor asupra elitei — dar spirituale și etice, — ci egalitate prin dreptate, libertate prin responsabilitate și supunere voluntară la marile principii, și fraternitate prin respect reciproc, solidarism social, prin respectarea în primul rând a valorilor morale și spirituale și prin iubire și umanism. Sub raport național, credem, că trebue să se țină seamă de principiul proporționalității echitabile.

In domeniul social, mișcarea femenistă, așa cum se prezintă azi, în general, constitue deasemenea o gravă și primejdioasă abatere dela principiile biologice, fiziologice, psihologice și sociologice, creind mizeria și anarchia socială.

Înțelegem, că femeea nu trebue să fie sclavă, înțelegem că trebue să-și aibă independența ei materială, poziția ei în societate, dar pretindem imperios separarea ocupațiuniior, respectarea principiilor împărțirii muncii și în deosebi chemarea categorică a femeii la îndatoririle căminului ! Intreaga mișcare feministă trebue îndrumată în această direcție. Statul trebue să încurajeze căsătoria și să protejeze cu toate mijloacele familia.

Mișcarea feministă a subminat viața familiară, a sămănat depravare între sexe și a anarchizat viața socială.

Ce privește domeniul cultural-literar, credem, că nu mai este nevoe să insistăm asupra gunoiului din literatura așa zisă modernistă; ea abundă de aberații, răsărite din ahtierea după noutăți, abundă de expunerea pervertită a tuturor trivialităților și obscenităților; abundă de lipsa de bun simț, lipsă de sinceritate și de armonie, formală și sufletească, având ca sursă spiritul de comercializare și dorința de parvenire.

Dar ce este spiritul nou ?

Spiritul nou este spiritul sănătos! El este punctul de plecare şi factorul de eflorescenţă al adevăratului progres. Sunt unii cari cred, că tot ce este nou, este bun. Profundă eroare. Noul trebue încercat şi călit în focul tradiţiei. Ceea-ce nu-şi are ca raţiune de existenţă rădăcinile în tradiţie şi nu se poate intercala în construcţia progresului general evolutiv, nu poate rezista şi devine inutil sau chiar păgubitor.

Ne trebue deci un spirit nou! Spiritul nou, sănătos, izvorît din principiile fundamentale şi eterne ale progresului, integral, nu technic, căci orice propăşire rămâne zădărnicie şi iluzie, dacă nu este bazată pe ideea etică.

Aşadară spirit nou în politică, spirit nou în viaţa socială, spirit nou în domeniul etic, mai ales, căci acesta şi numai acesta constitue terenul pe care se poate clădi construcţia progresului. Forma sub care trebue să se manifeste acest spirit nou, este cu totul secundară. Esenţialul e trăinicia. Să nu clădim pentru azi, sau pentru mâine. Să clădim piramide, cari să dureze peste veacuri.

Să tindem spre mistica românească: Comoara sufletească şi spirituală a poporului nostru, ne va arăta calea, prin strălucirea ei.

Dar să rupem cu spiritul de până acum, al rapacităţii materiale şi personale, al minciunii. Ideea de patrie, de cinste şi de dreptate să ne călăuzească! Sufletul naţiei noastre, bogăţia lui, suferinţele ei, să ne fie izvor de propăşire. Dar pentru aceasta ne trebue o voinţă fermă, de fier! Intâi renaşterea în spirite şi suflete, răscolirea însângerată a conştiinţei, curaj şi demnitate etică, voinţă puternică, de a urma calea tradiţiei sufletului românesc. Apoi schimbarea metodelor, a sistemului, indiferent de formele de manifestare ale noului spirit, cari şi ele se vor adecva misticei româneşti.

Dacă nu avem oameni, ne trebue *un om,* care să pornească avalanşa. Altfel ne sufocăm în duhoarea atmosferii de până acum.

In numerile viitoare vom încerca să analizăm mai deaproape situaţia actuală şi să propunem remedii.

I. Al. Bran-Lemeny.

Imperativul moral al progresului!

Pământul ca şi adâncurile lui, marea şi văzduhul sunt răscolite, străbătute şi frământate de puterile mereu crescânde ale omului.

Totul a luat o înfăţişare nouă prin progresul neaşteptat, dar îmbucurător al ştiinţelor, artelor şi technicei. Comerţul şi industria de asemenea colaborează şi ele la o complexitate de raporturi necunoscute traiului de ieri. Viaţa, oricât de simplă şi patriarhală, s'a schimbat şi are nevoile ei. Progresul general, pune pe individ şi societatea la încercări mai grele, la muncă mai multă, la griji şi frământări mai intense.

Dar şi omul însuşi a devenit mai pretenţios; nici el nu mai este mulţumit cu cele de până acuma.

Nu numai trebuinţele, ci şi pretenţiunile s'au mărit şi s'au înmulţit.

Bogăţia cunoştinţelor, viaţa socială actuală, simţurile şi gusturile, mai delicate sau mai rafinate, sunt atâţia factori, cari îndeamnă pe om să dorească o viaţă mai bună, mai frumoasă, de cum au avut înaintaşii lui.

Mintea omenească s'a trudit, şi i-a şi succes să satisfacă foarte multe din aceste necesităţi şi pretenziuni.

Ce deosebire enormă între modul cum se desfăşura viaţa de ieri şi cum saltă şi zboară cea de azi.

Sunt atât de binefăcătoare roadele înaintării, încât nimănui nu-i trece prin minte să regrete traiul de acum câteva sute, sau chiar numai câteva zeci de ani.

*

Totuşi, adeseori, pe cărările vieţii pline de lumina civilizaţiei, simţim lipsa sufletului bun şi curat al trecutului.

Nemulţumirile şi tânguirile se revarsă în valuri asupra noastră. Avem surprize neaşteptate şi nedorite. Aparenţele îşi poartă masca înşelăciunilor în toate părţile. Neîncrederea şi bănuiala îşi fâlfăie aripile peste toţi. Viaţa e crudă cu unii, iar alţii, atunci când cred că au dobândit puterea şi lumea — se prăbuşesc.

Din adâncuri tainice se ridică tot mai stăruitoare dorinţa şi cererea de linişte, de mulţumire, de perspectiva unei vieţi fericite, dar omul se simte tot mai slab pentru a lupta, tot mai dezarmat pentru triumful zilei de mâine, şi astfel se lasă în voia întâmplărilor.

A crescut binele între oameni? S'a mărit numărul celor buni? Viaţa nu se poate lipsi de factorii etici şi nici nu poate dăinui fără ei Şi vedem că nu-i deajuns, e puţin lucru să fii stăpân pe cunoştinţe şi bogăţi, dacă nu eşti stăpân şi pe tine însuţi şi n'ai inimă, n'ai suflet. In lipsa acestora săvârşim răul, în locul binelui, şi acţionăm destructiv. Cine poartă vina?

Ştiinţele sunt nevinovate şi peste tot nepăsătoare, obiective, nesimţitoare. Ele sunt date în mâna omului ca mijloacele, spre a lucra cu ele. Insemnătatea şi valoarea morală a cunoştinţelor, şi a bogăţiilor, prin sentimentele ce le deşteaptă şi viaţa ce o determină, derivă din întrebuinţarea ce le-o dă omul.

Alături de cuttura prezentului avem şi o „morală“ deosebită azi de a trecutului.

Mai înainte se săvârşea mai des şi mai uşor binele, iar azi întâlnim mai mult răul.

Pentru a avea binele nu-i nevoie să se creadă că trebue să ne întoarcem la cultura trecutului, ceeace ar fi nu numai imposibil ci şi o nimicire a existenţei noastre.

E necesară însă o corectare a concepţiilor despre viaţă şi scopurile ei. Patimile şi poftele de tot felul trebue înfrânte. Conştiinţele îndreptate pe calea adevăratelor virtuţi.

Fără prefacerea acestora cu groază asistăm cum ştiinţa pregăteşte prin mijloacele ei, distrugerea vieţii şi dărâmă, în loc să clădească la binele individului şi al societăţii. Este tot mai simţită lipsa unui spirit conducător, care să înfrâneze răul şi să înalţe binele şi idealul.

Iar acest spiritus rector uitat şi părăsit, trebue adus din trecut, dându-i-se posibilitatea de a acţiona. El este sufletul religios şi moral al neamului nostru.

Pe puternici, savanţi şi conducători îi va transforma din călăi inconştienţi în binefăcători, din ucigaşi nevolnici în părinţi iubitori, pe răsvrătiţi în ascultători şi pe vrăşmaşi în fraţi.

*

Aşa cum a fost odată va trebui să fie iară. Gândul mă duce la un sat de munte, iarna, fără drumuri, cu casele ghemuite de troenii de zăpadă, cu albul cărora se confundă şi albul pereţilor văruiţi, iar vara cu căsuţele risipite printre holdele şi florile grădinilor şi sub ramurile pomilor înfrunziţi.

Bărbaţii şi femeile cu statură romană, port dacic şi suflet cinstit şi drept, de adevărat creştin. Era pe la începutul năvalei „civilizaţiei“ care ne-a corcit viaţa.

S'a ivit un proces pentru o bucată de pământ. O femee mai bătrână avea să apară şi ea în faţa justiţiei. Dar dreptatea trebuia pregătită, aranjată prin fasonarea celor ce aveau să fie spuse.

Femeea a trecut şi ea printr'o asemenea şcoală până să ajungă în faţa judecătorului.

Aici însă a spus adevărul aşa cum i s'a cerut şi cum l-a ştiut şi ea şi... a pierdut pământul.

— „Apoi — mătuşe — n'ai spus cum te-am învăţat şi vezi de aceea ai pierdut pământul“ i-s'a reproşat femeii.

Liniştită şi senină, femeea îşi ridică ochii, îşi face cruce şi răspunde:

„Am pierdut pământul, Domnule, dar nu mi-am pierdut sufletul.“

*

In graba mare cu care am plecat pe drumurile culturilor şi civilizaţiilor, acest suflet unii l-au părăsit, l-au neglijat, dar masa mare a poporului nu l-a pierdut.

Neamul şi pământul nostru îl cere stăruitor zi de zi, în toate ramurile vieţii.

Indreptarea moravurilor o cere organismul viu şi plin de energii al neamului care îşi va crea această necesitate de existenţă, peste capetele fără viaţă sufletească. **I. Popa.**

Filozofia şi ocultismul. *)

Tinerele talente (cer scuze d-lui Lemeny), grupate în jurul revistei „Prometeu", care au ca program, lupta pentru adevăr şi dreptate, mi-au făcut distinsa onoare să mă învite, de a contribui şi eu la Şezătoarea Culturală de astăzi, consacrată ştiinţelor oculte, vorbindu-vă câteva cuvinte despre: Filozofia şi Ocultismul.

Sunt oameni care nu pleacă Marţia la drum, alţii care înnoadă batista când trec pe lângă un preot, ca să nu le meargă rău, alţii care nu vin Sâmbătă la conferinţe. Sunt fericit că Dv. nu faceţi parte din această ultimă categorie, căci altfel n'aşi fi avut plăcerea să vorbesc în faţa unui public atât de numeros. Numărul mare al auditorilor, cărora am onoare a mă adresa, mi-l explic nu atât prin atracţiunea, pe care o exercită persoana vorbitorilor, cât prin interesul pe care ştiinţele oculte îl provoacă din ce în ce mai mult in cercul intelectualilor.

Fiecare din Dv. e mai mult sau mai puţin un oculist, căci cu toată cultura ştiinţifică, pe care v'aţi însuşit-o în şcoală, nu e unul care să nu creadă în puterea forţelor oculte sau supranaturale, cari schimbă mersul natural al lucrurilor, cel puţin forma fricei de No. 13. Am înfruntat această prejudecată, şi când locuiam în Bucureşti, am luat cu chirie o casă purtând No. 13. Am fost greu bolnav şi nu mi-am regăsit sănătatea decât mutându-mă într'altă stradă şi la alt număr. Să fi fost o simplă coincidenţă?

*) Conferinţă ţinută la Braşov, în cadrele unei şezători culturale a revistei.

Care din doamnele, cari îmi fac cinstea să mă asculte, nu cred în puterea de a prevedea viitorul al zaţului de cafea neagră şi câte nu-şi îndreaptă activitatea după indicaţiile ceştei de cafea? Dar datul în cărţi? Dar ghicitul sub diferitele lui forme? Deaceea Doamnelor şi Domnilor, mă simt oarecum jenat ca să vorbesc unui public mai specializat decât mine în subiectul, pe care îl tratez.

Dacă concluziile mele nu vă vor satisface, veţi găsi poate compensare la ceilalţi vorbitori, căci ţin să vă spun: asupra modului cum vom trata chestiunea nu ne-am pus de acord.

Filozofia s'a bucurat întotdeauna de prestigiul unei discipline nu prea uşoară de înţeles. Când poporul zice despre un lucru uşor de înţeles: „asta nu e mare filozofie", înţelege prin aceasta să acorde filozofiei un prestigiu, pe care nu-l acordă celorlante discipline. Şi totuşi filozofia nu e o cetate pe vârf de munte, accesibilă numai vulturilor. Filozofia este raza de lumină într'o cameră întunecoasă, în care am bâjbâi fără speranţă, de a ne putea da seamă de locul, unde ne aflăm şi de lucrurile, cari ne înconjoară.

Plimbându-ne prin străzile înguste şi întortochiate ale unui oraş, pe care îl vedem pentru prima oară, cu greu ne putem da seama despre situaţia şi aspectul general al oraşului. Urcându-ne pe o înălţime, lucrurile ni-se prezintă sub alt aspect. Atunci înţelegem dintr'odată şi mai limpede ceeace altfel ne-ar costa mai multă oboseală şi mai multă imaginaţie reprezentativă. O disciplină lipsită de spirit filozofic, este, vorba e a lui Schopenhauer, ca un portret fără ochi.

Pentru omul primitiv, ca şi pentru omul incult de azi, lumea se prezintă ca un chaos, al cărui rost nu-l poate înţelege. Majoritatea oamenilor ne nasc, suferă şi mor, fără să ştie de ce. Viaţa e o continuă luptă între plante, animale şi oameni. Omul e ca un fir de praf în imensitatea universului. Ştiinţa pozitivă a căutat să pună ordine în această lume chaotică. Stabilind raporturi de cauză şi efect între fenomene, a ajuns să grupeze fenomenele în diferite discipline, întocmai ca un farmacist care separă diferitele droguri în cutii sau borcane deosebite. De fapt nu e decât o singură ştiinţă universală, dar filozofii, cercetând, fie caracterul specific al obiectelor, fie felul

deosebit al legilor stabilite, au făcut fel de fel de clasificări ale ştiinţelor.

Auguste Comte a clasificat ştiinţele în ordinea descrescândă a abstracţiunei, începând cu Matematica şi sfârşind cu sociologia, iar *Wilhelm Wundt* împarte ştiinţele în ştiinţe ale naturii şi ştiinţe ale spiritului: (Naturwissenschaft şi Geisteswissenschaft), întemeindu-se pe vechiul dualism: corp şi suflet. Prima categorie cuprinde atât ştiinţele lumei neorganice cât şi ale lumei organice, iar a doua categorie cuprinde ştiinţele spirituale.

Intrebuinţând cuvintele în sensul cel mai larg, am putea grupa toate ştiinţele în două grupări: *Fizica* şi *Psychologia*, una având de obiect fenomenele naturei externe, cealaltă având de obiect fenomenele naturei interne.

Existenţa unor fenomene aşa zise oculte, care se deosebesc de celelalte, prin aceea că nu se supun legilor naturei, nu se pot contesta nici chiar de cei mai aprigi detractori ai ocultismului. Oameni de ştiinţă de prim ordin în ţările din apus şi la noi, le studiază şi caută să le explice. E destul să citez numele lui *Flamarion* şi *Charles Richet* în Franţa, al lui *Du Prell*, *Hellenbach* şi *Max Dessoir* în Germania, al lui *Crookes* şi *Myers* în Anglia, al lui *Aksakow* în Rusia, sau acel al Drului *Istrate* şi al lui *B. P. Haşdeu* la noi, pentru ca să aveţi o atitudine de binevoitoare expectativă pentru acest fel de cercetări.

Unele din aceste fenomene, având caracter fizic, dar totuşi neputând fi grupate printre fenomenele fizice obişnuite, sunt încadrate într'o ştiinţă nouă, numită *Parafizică*. Asifel de fenomene ar fi: *ciocăniturile*, *aparițiile luminoase*, *mişcările* şi *plutirile fără atingere* (Telekineziile şi levitaţiunile) *materializările* etc...

Altele având caracter psychic, dar totuşi neputând fi grupate printre fenomenele psychice obişnuite, sunt încadrate într'o ştiinţă nouă numită : *Parapsychologia* sau *Metapsichica*.

Astfel de fenomene sunt *telapatiile* şi *ilumlnaţiile* (clairvoyance). Persoanele, cari observă asemenea fenomene sau prin care acestea se manifestă, se numesc *medii*.

Această calitate a lor se manifestă sau în stare de veghe

sau în stare de transă *(somnambulism)*. Acest din urmă fenomen se explică sau prin anumite calităţi ale mediilor, sau prin influenţa spiritelor celor morţi *(spiritismul)*.

Unii ocultişti grupează fenomenele oculte în categoria fenomenelor necunoscute încă, dar care formează o disciplină nouă, numită *Xenologie*.

Ch. Richet deosebeşte Metapsychică subiectivă: monitiile şi metapsyichică obiectivă: *telekineziile* şi *ectoplasmiile*.

Filozofia nu trebue confundată cu Ocultismul. Ea este numai un turn de observare, care nu poate decât să constate, că domeniul fizicei s'a lărgit, cuprinzând în el şi fenomenele parafizice şi acel al psychologiei, care înainte nu cuprindea decât fenomeuele conştiente, s'a lărgit deasemenea, cuprinzând pe lângă fenomenele subconştiente şi inconştiente (Freudismul) şi pe cele parapsychice. E firesc că menajul acesta la olaltă, al Fizicei şi al Parafizicei deoparte şi al psychologiei cu al parapsychologiei pe de altă parte, va trebui să ducă la o revizuire a metodelor de cercetare în ambele domenii şi eventual la o explicare uniformă.

Filozofia este numai o privire dintr'un punct de vedere superior, care utilizând rezultatele tuturor ştiinţelor — deci şi ale parafizicei şi parapsychologiei — caută să stabilească între ele un acord, care să ducă la o concepţie sau la o intuiţiune despre lume (Weltauffassung sau Weltanschauung), care la rândul ei să servească de bază unei concepţiuni sau intuiţiuni asupra vieţii. (Lebensauffassung sau Lebensanschauung), din care să isvorească îndrumări pentru acţiunea noastră înviată, astfel ca să ajungem la maximum de fericire posibilă.

Filozofia reprezentanta înţelepciunei, deci a adevărului şi a bunei credinţe, se găseşte în situaţia tatălui de familie, care ori câţi copii ar avea, se bucură şi de ultimul, doar cu o condiţie: ca să fie al său.

Binevoitoare faţă de noul domeniu de cercetări al ştiinţelor zise oculte, filozofia e neîndurătoare faţă de şarlatanii, care neurmărind adevărul desinteresat, compromit atât ştiinţa în genere cât şi ştiinţele oculte în special, care abia născute au nevoie de bună credinţă, spre a se putea desvolta.

Cultivarea şi practicarea ştiinţelor oculte este de origină foarte veche. Toată filozofia indiană este impregnată de ocultism. In special în practica şcoalei Voga. Orfismul greco-roman isvorăşte din tendinţe asemănătoare.

Dintre filozofii timpurilor moderne, unii influenţaţi de spiritul ştiinţific, neagă existenţa unor asemenea fenomene.

Kant însuşi, care cu spiritul lui pozitiv mai târziu nu va admite existenţa unor fenomene, care nu sunt extinse în spaţiu, şi nu se petrec în timp şi nu se supun categoriilor intelectului, în tinereţe arată un interes deosebit pentru acest fel de fenomene.

Intr'o scrisoare*) adresată d-rei Charlote v. Knobloch la 10 Aug. 1763, auzind povestirile unor prieteni din Suedia despre marele mystic *Swedenborg*, la întrebarea acesteia îi răspunde următoarele:

„Swedenberg este un om raţional complezant şi sincer; este un om învăţat şi cel mai bun prieten al meu mi-a promis să-mi trimeată în curând câteva din scrierile sale. El îi spunea acestuia, fără nici o restricţiune, că Dumnezeu i-a dat deosebita însuşire, de a fi în relaţiuni cu sufletele dispărute, după voia sa.

Pentru a vă da câteva dovezi, stimată d-ră, despre care e martor întreg publicul, ca şi bărbatul, care mi-a comunicat aceasta şi care a făcut cercetări la faţa locului, ascultaţi următoarele întâmplări:

D-na Harteville, văduva trimisului olandez la Stockholm, a fost somată de giuvaergiul Croon, scurt timp după moartea ului său, să plătească un serviciu de argint, pe care soţul ei îl comandase la el. Văduva a fost foarte mirată, că răposatul ei soţ fusese prea exact şi ordonat, ca să nu plătească această datorie, dar ea nu posede nici o chitanţă. In această încurcătură şi deoarece valoarea era destul de mare, ea chemă pe d-l de Swedenborg la sine. După câteva ezitări ea îi spuse, că dacă el ar avea într'adevăr darul neobişnuit, despre care vorbea toată lumea, de a vorbi cu sufletele dispărute, să fie atât de bun şi să ceară informaţiuni dela soţul său despre

*) Kant's Werke (Ediţia Academiei din Berlin) Vol. 10 pag. 40.

plata comenzei. Lui Swedenborg nu i-a fost deloc greu să-i ajute în această încurcătură. Peste trei zile numita D-nă avea invitaţi la cafeaua de după masă.

D-nul de Swed. veni şi îi aduse vestea, cu cel mai perfect calm că a vorbit cu soţul ei. Datoria fusese plătită, cu şapte luni înaintea morţii sale şi chitanţa ar fi într'un dulap, care se găsea în camera de sus. Doamna răspunse, că acest dulap era complect gol şi că această chitanţă nu a fost găsită printre hârtiile de acolo. Swedenberg îi spuse că soţul ei i-a descris, că dacă se trage un sertar în partea stângă, apare o scândură, care trebue dată la o parte, pentru a se găsi un sertar ascuns, unde era ascunsă corespondenţa secretă daneză, ca şi chitanţa.

După această comunicare, doamna însoţită de toată lumea se duse în camera de sus. Se deschide dulapul, se procedează întocmai după descriere şi se găseşte sertarul, despre care nu ştia că există şi înăuntru toate hârtiile, spre marea mirare a celor de faţă.

Insă următoarea întâmplare, mi se pare cea mai doveditoare. Era în anul 1756, când Dl de Swedenborg venind la sfârşitul lunei Septemvrie într'o *Sâmbătă* la ora 4 după masă, din Anglia, a debarcat la Gothenburg. Dl William Castel îl învită la el, unde mai era o societate de 15 persoane. Pe la ora 6 seara Dnul de Swed. eşi afară şi se întoarse emoţionat şi consternat.

„El spuse că chiar atunci ar fi un foc periculos la Stock-„holm. (Gothenburg se află la o depărtare de 50 mile de St.) „şi că acesta ar lua proporţii. El era neliniştit şi eşea adesea „afară. El spuse că, casa unui prieten al său ar fi fost prefă-„cută în cenuşă şi chiar casa sa proprie ar fi în pericol. La „ora 8, după ce mai fusese afară, el se întoarce vesel: Slavă „domnului! focul s'a stins la a treia uşe de lângă casa mea! „Aceas veste făcu o profundă impresie în oraş şi se dădu de „veste guvernatorului, chiar în aceeaşi seară. Duminică dimi-„neaţa fu chemat de guvernator şi îi povesti exact incendiul „cum a început, cum a încetat şi timpul duratei sale. Luni „seara veni o stafetă dela Stockholm, care descria exact in-„cendiul. Marţi dimineaţa veni un curier regal la guvernator,

„cu ştirea incendiului, pierderile suferite, care nu se deosebeau „întru nimic de acelea spuse cu câteva zile mai înainte de Dv. „D. Swed".

*

După ce îşi procură opera lui Swedenborg, pe care o studiază cu atenţiune, publică ca răspuns în 1766 un essai intitulat: Träume eines Geistessehers erläutert durch die Träume der Metaphisik", în care numeşte pe Swedenborg „fantast" iar despre opera lui spune că cuprinde 8 volume pline de prostii (Unsinn).

Dintre filozofii moderni H. Bergson *) e plin de bunăvoinţă faţă de noile cercetări. In conferinţa pe care o ţine în 1913 la Londra la „Society for psychical Research" cu titlul: „Fantomes des vivants" et „Recherches psichique" aplicând cunoscutele sale teorii, afirmă că: „supravieţuirea e aşa de probabilă, încât obligaţiunea probei îi incumbă celui ce o neagă". „Unica raţiune de a crede în dispariţia conştiinţii după moarte este că vedem corpul desorganizându-se şi această raţiune numai are valoare, dacă independenţa aproape a totalităţii conştiinţii faţă de corp, este ea însăşi un fapt constatat".

Ştiinţa a început întâiu cu studiul materiei, zice el ma departe şi de aceea a fost necesară înfiinţarea unei societăţi pentru cercetări psihice. Dacă ar fi început cu studiul spiritului, ar fi fost necesară o societate pentru cercetări fizice.

Să ne aventurăm deci fără teamă în domeniul abia explorat al realităţilor psihologice şi ştiinţa spiritului va putea da rezultate, care să întreacă toate speranţele noastre.

Eft. Mărculescu.

*) Bergson L'énérgie spirituelle.

Concepții noi, ce se impun în medicină și în viață.

Alimentația.

Capitolul alimentației ne prezintă câteva interesante aspecte și nu voim să-l tratăm în mod savant și sec, ci în mod practic insistând cu deosebire asupra acelor legi ale alimentațiunei, pe cari ni le-am putea imediat însuși în așa mod, ca să ne servească la ideea principală a acestui studiu: *Sănătatea perfectă până la 100 de ani.*

Am spus-o de atâtea ori și o mai repet: Dumnezeu ne-a creat pe noi cu atâta sănătate și putere de viață, încât dacă n'am păcătui mereu prin greșeli noi și prin prejudecăți vechi, ar trebui să nu cunoaștem nici când ce-i boala, și moartea să sosească ca un sfârșit lin al vieții fiziologice, abia după 100 de ani. Iată ce spune Dumnezeu însuși în cartea sa:

„Atunci Domnul a zis: Duhul meu nu va rămânea pururi în om, căci este cuprins într'un corp păcătos, totuși zilele lui vor fi de 120 de ani" (Geneza 6. 3).

Eu mă mir, că la nici-unul din apostolii longevității nu am văzut citat acest pasagiu din Sft. Scriptură, care vorbește mai mult decât toate argumentele din lume. Dealtfel și eu conform obiceiului luat de câțva ani de a citi în fiecare zi 2 pagini din Biblie, am ajuns s'o recitesc acum a 4-a oară și abia acum am observat adânca semnificație a acestui text, care ne spune deodată, ca printr'o revelațiune și cu o putere ce nu mai poate fi desmințită, că sufletul nostru este nemuritor, este duh al lui Dumnezeu și că acest duh ar trebui să rămână in corp 120 de ani.

Am rezumat, când am vorbit de respirațiune, legile respirațiunei; începem și aici a rezuma mai întâi legile alimentațiunei, înainte de a intra în detaliile așa de interesante ale acestui capitol. Ne vom da ușor seama, că dacă prin legile respirațiunei ne asigurăm sănătatea plămânilor noștrii și oxidațiunea vie a sângelui, și prin legile alimentațiunei sănătatea stomacului și buna funcționare a stomacului, avem deja în mână cheia sănătății noastre și secretul tinereții fără bătrânețe. Iată legea:

1) Să nu mănânci nici-odată fără poftă de mâncare.

2) Să nu mănânci până la archisaturațiune.

3) Să mănânci ultima masă cu 5 — 6 ore înainte de culcare.

4) Dinți bine îngrijiți, post des, alimente bogate în vitamine, mișcare multă în liber, căci omul digeră și cu picioarele, nu numai cu stomacul (Congresul din Liège),

La fiecare din aceste legi, deși lapidar cum sunt exprimate, sunt destul de clare, mai avem de dat unele deslușiri.

Ad. 1. Nu s'a spus vreodată un axiom mai nenorocit de cât: *pofta de mâncare vine mâncând.* Nu te înșela pe tine însuți. N'ai poftă de mâncare, nu te așeza la masă Nu regreta nici-odată, că n'ai mâncat fie chiar cea mai gustoasă mâncare, dacă n'ai apetitul necesar, când te așezi la masă. Corpul omenesc nu-i ca o mașină hodorogită, dacă nu i-ai dat combustibil să înceteze activitatea. Ceea ce nu mănânci azi, când nu ți-e foame, ți se răsplătește print'o poftă de lup a 2-a zi, când o ceapă simplă îți cade mai bine decât mâncările bine gătite de ieri.

Nu te speria când n'ai poftă de mâncare. Și stomacul tău are nevoe de puțină odihnă. Chiar și inima ta, ce crezi, că bate fără întrerupere, are, după fiecare contracțiune, un moment de repaos. Dă-i puțină odihnă stomacului tău, zilnic, lăsând timp poftei de mâncare să se producă.

Trebuind să intrăm în desvoltarea celei de-a 2-a legi, cu atâtea amănunte atrăgătoare, spre a nu înjumătăți materialul, ne oprim aci, rămânând să-l desvoltăm în întregime în numărul viitor.

Dr. Mircea Suciu-Sibianu.

Iarna în munți. *)

Afar'tot mai năprasnic fulguește
Și-un alb covor se țese peste munte...
Un uriaș cu pletele-i cărunte:
Veghează Postovarul bătrânește...

Podoaba albă tot mai aprig crește,
Zadarnic brazii falnici vor s'o'nfrunte:
Ei par batalioanele mărunte
De sub hlamida'ntinsă'mpărătește...

Din depărtări mijesc printre pulpane
De munți răzleți, șiraguri lungi urbane:
Superbe-a lor mantii voevodale

Imi împăienjenesc duios alcovul...
Din zarea străvezie-a umbrei sale
Mă chiamă iar la sânul său... Brașovu.

Horia E. Frunză.

*) Pe muntele „Postovarul", casa de adăpost T. C. R.

Ce este Arta?

Intr'un număr din luna Octomvrie, 1934, găsim în marele organ literar francez, *Les Nouvelles Litéraires*, remarcată părerea, ce-o dăm mai la vale, despre artă, a lui Jean Lacroix, părere extrasă din numărul închinat „*Artei şi revoluţiei Spirituale*" al revistei *Esprit*. Această părere, ce nu mai puţin înfăţişează însăşi părerea noastră, în aceste vremuri când socotim trezirea spiritului social în cugetul omului de astăzi, pierdut în rătăcirea unui individualism, străin sadului firesc al omenirei, o socotim ca o neapărată condiţie de întoarcere a acesteia către zările păcii şi-ale buneiînvoiri între oameni.

„Ceeace caracterizează mai îndeosebi, spune Jean Lacroix, fără 'ndoială destrăbălarea vremii noastre, este părerea ce se face despre cultură. Invăţământul de astăzi duce mai mult către distincţie, decât la uniune. Un om astăzi se socoteşte cultivat de 'ndată ce se *distinge*, se desparte de ceilalţi. Adevărata pricepere a culturii, care înseamnă să facem şi necurmat să prefacem o sîrguinţă de 'nţelegere obştească, este cu desăvârşire uitată, dacă nu disprețuită. O atare abatere este deosebit grozavă în câmpul estetic. Ce este 'ntr'adevăr arta, daca nu un minunat mijloc de 'nţelegere, nu numai cu oamenii, dar şi cu 'ntreaga fire. Artistul este, sau mai degrabă trebue să fie, în stare de simpatie obştească.

„Arta nu se poate depărta dela firesc fără ca să nu cază 'n falş, meşteşugire şi academism. Acela, care închipue în cadru definitiv, romanul ce vrea să scrie sau tabloul ce vrea să-l picteze, nu-i nici romancier, nici pictor. Ideea şi înfăţişarea nu fac decât una singură, sau mai degrabă ideea ţîsneşte încet, încet

din lucrarea ce se săvârşeşte. In loc de-a plăsmui mai întâi un ideal, pe care să-l înfăptuie apoi, artistul rămâne de faţă la zămislirea ideii lui, treptat, ce lucrează. Ideea nu isvorăşte dintr'o 'nchipuire *a priori*, ci dintr'o gândire imanentă ce se 'nfăptuie. Artistul nu-şi cunoaşte la drept vorbind ideea lui, decât după ce şi-a săvârşit lucrarea.

„Adevărata cerinţă a unui adevărat poet este pe cât mai deosebită cu putinţă de starea de vis şi însăşi acela care vrea să-şi scrie visul, trebue să fie desăvârşit treaz. Cultura noastră, ce nu datorează nimic meseriilor, n'are atingere cu realitatea pipăită. Copilul, care ese din şcoală, nu ştie ce este a pricepe o materie rezistentă. Pe acest punct lămurit poate fi temeinică educaţia estetică, cu condiţia să nu se mulţumească c'o istorie a artei, ce păcătueşte de-a fi prea teoretică, ci de-a 'ndruma copilul către technica lamurită a unei arte determinate.

„Dar arta nu ne face numai să cunoaştem o materie dată. Ne pune 'n legătură cu 'ntreaga fire. Lumea artei nu-i atâta lumea viselor, pe cât este a simţirilor, a senzaţiilor.

„Orice artist adevărat descoperă 'ntrânsul o zonă adâncă şi metafizică, care-i aceea a tăcerii. Dacă oamenii stau în legătură prin minte şi ştiinţă, pare că prin artă ating ceeace 'ntrânşii este mai individual.

„Dar, cred, c'ar fi o greşeală să ne 'nchipuim, că oamenii stau în legătură numai prin cuvinte, prin semne şi purtări şi că nu se pricep între dânşii mai vârtos prin tăcere. Poate că'ntr'adevăr, arta nu-i singurătea, dar este mai ales adevărat, că are drept scop s'o înlăture. Oamenii, de cele mai adesea nu comunică 'ntre ei, decât într'un chip foarte şters, iar larma vorbelor îi răsleţeşte mai mult decât tăcerea lor. Rari sunt aceia, cari ştiu să-şi atingă răsleţirea. Dar când şi-o ajung nu rămân stingheri. Pot sta 'n legătură cu toţi acei, cari sunt tot aşa de scoborîţi în aceleaşi adâncuri. Arta, între altele este unul din mijloacele de legătură. Şi tocmai pentrucă se simte în chip dureros de singur artistul vrea să se facă înţeles de ceilalţi oameni. Dacă arta nu poate fi înfăptuită decât de-o personalitate, nu poate trăi decât adresându-se obştei omeneşti. Nu ştim cum s'o defăimăm îndestul această neisprăvită greşeală omenească, ce hărăzeşte arta unei „elite", sau unei bisericuţe. Arta trebue fă-

cută pentru toți, căci nimenea nu este, care să nu fie chemat a pătrunde în adâncurile eului său. Orice artă este o chemare, care să'nlocuiască legăturile sterpe dintre oameni, printr'un legământ mai adânc.

„Arta.... ne desindividualizează, ca să ne'ngădue de-a pricepe toate formele de 'nfățișare, să stăm în legătură cu ele. Pentru care cuvânt, într'o privință, orice artă este moralizatoare, cu atât mai vârtos moralizatoare, pe cât nu caută să fie.

„De unde urmează, că arta-i prin miezul ei obștească....“

Ca o 'ntregire la cele de mai sus, credem a nu trece cu vederea și părerea'n această privință a scriitorului francez, *André, Malraux.*

„La una din uzinele dela Moscova, un lucrător pe care l-am întrebat: „De ce citești?“, mi-a răspuns: „Ca să 'nvăț a trăi.“

„Cultura, pururea-i: a învăța. Dar, aceia dela care noi învățăm, ei dela cine au învățat? Il citim pe Tolstoi. Dar dânsul n'a avut un Tolstoi să-l citească. Ceeace ne dă el, trebue c'a descoperit. Dacă scriitorii sunt ingineri de suflete, nu scăpați din vedere, că cea mai înaltă slujbă a unui inginer, este să născocească.

„Arta nu-i o supușenie, este o cucerire.

„Cucerirea cui?

„Cucerirea simțămintelor și-a mijloacelor de-a le 'nfățișa.

„Cultura este conștiința psihologicului.

„...Ocolirea psihologicului în artă, duce la cel mai smintit individualism. *Căci, orice om se străduе să-și cugete viața, c'o vrea ori nu.* Ocolirea psihologicului înseamnă în chip vădit, c'acela care-și va fi gândit mai bine viața, în loc de-ași perinda cunoștința lui altora, o ține pentru sine.“

Intr'un cuvânt, putem încheea și noi: Arta nu poate fi altceva, decât numai desăvârșita conștiință a vieții despre deplinătatea firii ei.

Dar, artistul cu adevărat, odată ce-i pătruns de acest adevăr necruțător, este un veșnic nemulțămit, un de-apururea răzvrătit împotriva a orice 'mpiedecă atingerea acestui ideal de viață deplină și desăvârșită, menirea supremă a oricării arte.

Iuliu Negulescu.

Ultimul om.

Al. Petőfi.

Ce e deasupra mea? cer sau boltă de cavou?
Da, o boltă de cavou; în care zace
Un uriaș sicriu, pământul
Și-acea lumină de deasupra
Capului meu, soărele e sau
Candela unui umil mormânt?
O candelă-i o candelă, a cărei
Lumină muribundă, — pâlpăind, —
Vopsește'n palid galben - roșietic
Al nopții întuneric, opac,
De țintirim.
Ce liniște! de vid; dar ce se-aude
In mijlocul acestei mari mutenii?
E cânt de pasări sau e cânt de fată?
Nu-i nici un cânt; rod viermii prinzonierii
Sicrielor, cu ochii 'nchiși pe veci.
Inchiși sunt ochii, da, în cari odată
Scânteea urii și-a iubirii scăpărase;
Din cari priveau respingător:
Invidia, 'ngânfarea, aroganța,
Disprețul, umilința... cum privesc
Prostituatele
Prin geamuri de bordeluri

Închiși sunt ochii, rece este-acum
Și inima, acest mic iad în care
A fost locașul
Sutelor și sutelor de demoni,
Și unde ars-a rugul
Păcatelor, cu flacăra eternă.
La toate însă-acum le e sfârșitul:
De mult a adormit ofensa, calomnia,
Cași trădarea patriei, prieteniei,
Și ceeace urmează, conștiința,
Dar asta a murit de mult.
Din auzite-a cunoscut-o numai
Generația acestui ultim veac.
Totul s'a sfârșit, acuma totul doarme
Ochii sunt închiși, iar inima e rece;
Eu singur doar mai sunt viețuitor
In peștera enormă a bolții de cavou,
Și — așteptînd un oaspe, — reflectez:
De ce întârzii, moarte? ți-este teamă
Nu te speria; azi nu mai sunt cel care
Am fost odată, când
— cu pieptul îndrăsneț, —
Și lumea rea și soarta-am înfruntat.
Vino, fără teamă, n'o să mă'mpotrivesc,
Mă voi lăsa în voia ta, un glas fără tărie,
Tu fi un uragan...
Și ia-mă...

Nicolau Moisiu.

BIBLIOTECA „ASTRA" BRAȘOV

Fragment din

„Studii asupra folclorului bănățean“,

partea II.

Ghicitorile bănățene.

Țapul.

a) Barbă am, popă nu-s,
Coarne am, drac nu-s.

I. Fișteag, Globucraiova-Severin.

Componentele sunt bine determinate prin intermediul negațiunilor. Dar tocmai aceste negațiuni au efectul dorit: inaccesibilul.

b) Cine se naște cu barbă?

M. Drăgilă. Prilipeț-Caraș.

Iedul.

Am un puiu de drac
Cu doi dinți de greblă 'n cap.

I. Smulte, Teregova-Severin.

Partea descriptivă din viața unui animal e adesea derutată cu scopul inaccesibilului, căci substanța căutată „cornițe“ trebuie să aibă una perfectă în textul ghicitorii, adică „dinții de greblă 'n cap“.

Esențialul e de căutat în „puiu de drac“, iar al doilea determinant îl completează pentru soluție.

Cârtița.

Purcelușă unsă
Pe sub pământ ascunsă.

P. Românu, Domașnea-Severin.

Fiecare cuvânt e factor generic pentru a putea deghiza prin cel dintâiu „purceluşă“ *notoricul* în ghicitoare.
Cioara.

a) De ce cade cioara'n par?
(Pentru-că nu se înţapă)
G. Golopenţa, Pecenişca-Severin.

b) De aici până la mare
Tot funduri de căldare.
E. Mârşin, Dubova-Severin.

Ghicitoarea a doua prezintă un interes deosebit prin valorile versului al doilea, ce derutează totul prin intermediul unei analogii meşteşugite.
Ciorcuşa.

Ii lungă şi nu-i drugă,
Ii neagră şi nu-i ţigancă,
Ii albă şi nu-i doamnă.

Elementele descriptive fiziologice, prin analogii şi negaţiuni bine chibzuite, îl derutează pe deslegător, căci nu află în ghicitoare un singur determinant de siguranţă.
Cocoşul.

a) Care cocoş cântă dimineaţa?
(Al găinilor)
A. Buru, Iaz-Severin.

b) Varianta.
A cui cocoş cântă mai întâiu în sat?
(Al găinilor)
A. Crăciun, Cadăr-T. Torontal.

Variaţia e clară, simplă. Determinantul e care-a cui.

c) La cap pieptene
La trup pepene,
La coadă seceră,
Cocoş, boule, pricepe-te.
I. Munteanu, Domaşnea-Severin.

d) Varianta:
La cap pieptene,
La trup pepene,
La coadă seceră,
La picioare râşchitoare.
I. Herzal, Topleţ-Severin.

Adesea elementele descriptive se încheie cu umorul, ce-l dă *imediat* esenţialul pentru a determina la moment nota umoristică.

Analogii la toate ghicitorile din celelalte provincii.

e) Dece închide cocoşul ochii, când cântă?
(Pentru-că ştie pe de rost)

N. Marescu, Iablaniţa-Severin.

f) Capul ca nuca,
Coada ca secera.

I. Săbăilă, Cornea-Severin.

Simplitatea o deghizează perfect elementele viguroase. Totuşi în aparenţă numai „Capul ca nuca“ nu indică decât puţin, versul al 2-lea are elemente accesibile în *secera*.

Lucian Costin.

Despre literatura modernistă.

Ne bucurăm, că la lupta pe care o ducem în contra literaturii corcite, de bâlci şi de verbalism hibrid, actuale, se asociază tot mai multe glasuri, din rândurile intelectualilor de marcă. Astfel în afară de glasurile puternice şi autorizate ale D-nilor M. Dragomirescu, Nicolae Iorga, Oct. Goga etc, dăm aci părerile unor scriitori mai tineri, cari conturează semnificativ liniile unei treziri şi îndrumări sănătoase din somnolenţa şi deviaţia primejdioasă de până acum.

Dl *Ciprian Doicescu*, distinsul scriitor şi redactor la „Viitorul", scrie într'un număr recent al acestui ziar, următoarele rânduri judicioase:

Desigur e imprudent să se generalizeze asupra unei mişcări a poeziei. E de remarcat totuşi că în ultimii ani nu s'a manifestat la noi vreun talent poetic, cu puternice resurse, cu acele orizonturi largi de inspiraţie, cum a apărut cândva Eminescu sau Coşbuc.

Poesiei modernistă, poesia nouă sau pură cum le place naşilor ei s'o boteze, sincronismului unei şcoale, care ignorează tradiţia şi n'are nici-o bază critică definitiv stabilită, îi va urma ironia posterităţii.

In general, în toate ţările cu o tradiţie în literatură, şi în special în ţara noastră, unde limba poetică implică muzicalitate, mai specifică decât în alte limbi, „poesia modernistă" nu poate rămâne, căci ia se găseşte situată în linia descendentă a evoluţiei naturale, ea indică regresul unei societăţi obosite.

Acesta e criteriul pentru care personalităţile noastre marcante, şi e suficient să citâm la noi pe d. N. Iorga, combat cu energie şi cu ultima hotărâre exhibiţiile literare importate de aiurea.

Tradiţiei — la noi încă neformată definitiv — trebuie să i se adaoge ceeace se poate prinde organic de ea.

Iată de ce manifestările de literatură sănătoasă, şi respectiv acelea de poezie înnaltă, care nu văd numai pervertirea şi ce e josnic în om, trebuesc încurajate de toţi iubitorii de frumos.

Iată ce scrie şi Dl *C. Dan Pantazescu*, publicist şi redactor, într'un număr recent al Ţării Noastre:

Dacă înainte vreme, literatura noastră nu era aşa de împodobită de volume, avea în schimb un mare avantaj. Aproape toate lucrările ce apăreau, prezentau garanţia durabilităţii, din toate punctele de vedere. Nu erau bine înţeles, toate lucrările de valoare, dar în majoritate întruneau condiţiunile unei opere literare. Cine se îndemna la scris, în acele vremuri, pornea la acest drum, după un control sever asupra operei şi asupra subiectului. Şi după acest examen ce şi-l făcea singur scriitorul şi după ce oamenii de cultură îi dădea deslegare, trecea lucrarea la tipărit. Adică un control excesiv pentru fiecare operă ce apărea. Exista o ruşine, un bun simţ, o renunţare totală la dorinţa de parvenire literară, pe care o găseam în sufletul multor scriitori. Azi vezi nişte apariţii ciudate, care sar din anonimat şi işi revarsă tot mucegaiul unui creer bolnav, în pagine de aşa zisă literatură nouă. O fi literatură nouă, cu defecte, de formă şi fond. O fi având o neînţeleasă atitudine în faţa esteticului, dar şi „modorniştii" români, vrând să-şi ascundă lipsa lor de cultură. masacrează şi urma de adevăr ce putem găsi în această literatură.

Găseşti anormali, cari din lipsă de ocupaţie, debutează în viaţă prin a scrie poezii sau trăsnăi din acestea. Forma e neglijată complect. Muzicalitatea versului nici nu se află, contrariu o disonanţă oomplectă, o totală renunţare, la ceeace regula a stabilit despre poezie.

Ei spun că au produs o evoluţie a literaturii, noi afirmăm simplu şi convinşi de adevăr altceva. Aztăzi avem o anarhie în viaţa literară. Iar din această anarhie, se ridică doar cei fără talent, toţi acei cari nu pot fi ajutaţi de talent.

Este o răsturnare a valorii, o negare a frumosului, o înjosire a simţirii alese şi o terfelire a ţinutei literare, pentru că tot ce se scrie în „tempo" modern, e pierdere de vreme. Nu vedeţi rezultatul prezentului? Chiar generaţia noastră, generaţia aceasta

sacrificată şi stâlcită de vremi şi oameni, a început să uite idolii, să treacă la reformă toată gloata, pigmeilor să arunce cu noroi în trecutul nostru şi în înaintaşii literaturii româneşti. Doar zece ani au trecut şi pe câţi din aceşti „revoluţionari“ ai poeziei şi ai cuvântului nou nu i-a înghiţit anonimatul. Şi aceasta în timpul nostru, în prezent, dar dacă vor trece anii...'

In proză se întâmplă acelaş lucru, cu singura deosebire că romanele, genul la modă astăzi, conţin o culegere de pornografii, sau „realism“ cum se scuză cei acuzati. Temele pe cari le atacă aceste romane, sunt hibride, fără nici o tendinţă de înălţare pe treptele gândirii sau a înfrăţirii întru artă. Cine citeşte un roman din zilele noastre, o face ca să se distreze, să-şi piardă timpul. Dar cei cari au nevoie de un roman cu temă, un roman de proporţii, apelează la literatura străină. De aici şi mulţimea de traduceri cari au apărut la noi în ultima vreme. Este o compensaţie pentru lipsa ce o are literatura noastră.

Incontestabil că şi la noi avem câţiva romancieri ce îşi merită cu prisosinţă numele, dar, sărmanii, sunt obligaţi ca numai ei să susţină toate cererile cetitorilor. Şi este inerent, ca o parte din aceste romane să aibă lipsuri să nu fie perfecte. Restul nişte epave bătute de dispreţul publicului cetitor. Scot romane, ce se citesc doar între prietini şi rude. Nu au răsunet, nici dincolo de locul apariţiei. De aceea ne trebue o îndreptare a vieţii noastre spirituale, pe alte temeiuri şi pe alte drumuri. Pe căi sănătoase, de adevărată artă.

Greşelile ce s'au făcut până în prezent, să înceteze. Lucru nou, început din temelii, ca astfel să stârpim răul. O critică severă si serioasă să stăvilească îmbulzirea atâtora la porţile literaturii. O literatură adevărată şi sănătoasă, aşa cum se cuvine unui popor tânăr ca cel românesc.

BIBLIOTECA „ASTRA“ BRAŞOV

Conflictul din sânul Oastei Domnului.

Această frumoasă mişcare de redeşteptare religioasă, a suferit de curând o grea lovitură, spre marele nostru regret. Părintele Iosif Trifa, care este considerat ca iniţiatorul şi sufletul acestei mişcări, şi-a dat demisiunea dela redacţia popularelor foi „Lumina Satelor“ şi „Oastea Domnului“ şi din slujba de preot şi a editat primul număr dintr'un nou periodic „Isus Biruitorului“.

Cu toată stima şi iubirea ce o păstrăm valorosului luptător şi scriitor religios, Părintele Iosif Trifa, nu-l putem aproba în hotărîrea luată. El a fost chemat la postul unde se afla şi însărcinat cu pornirea acţiunei de redeşteplare religioasă, de către I. P. S. Mitropolitul Nicolae, sub sprijinul său, cu cel mai larg concurs ce i l'a aprobat; uneori chiar poate cu rizicul unor critici serioase ce i s'au adus, s'a putut desvolta în linişte mişcarea Oastei Domnului; l-am văzut la Congresul Oastei din 1933, cu câtă dragoste vorbia I. P. S. de Părintele Iosif, grav bolnav şi de mişcarea aceasta pornită ca şi F. O. R. sub egida cisericei ortodoxe. Fără părintele Trifa, cu tot sprijinul dat, desigur Oastea Domnului n'ar fi evoluat aşa de grandios, încât în 10 ani de zile aproape să nu existe comună în ţară fără să se resimtă de acest purificator curent; se poate zice chiar: Oastea Domnului, sub forma ei de azi, este o creaţie spirituală datorită muncii fără de preget pe patul de suferinţe intense, a Părintelui Trifa; dar între creaţie spirituală şi proprietatea privată, este o deosebire mare.

Sperăm, că mai curând sau mai târziu, va înţelege Părintele Iosif imposibilitatea şi materială şi morală a acestei concepţii şi va primi mâna de împăcare ce i s'a întins, încă din prima zi a conflictului ivit.

Dr. S. S.

Teatru pentru copii la Braşov.

Primăria a avut buna idee de a adresa de curând direct ţiunilor şcolilor primare o invitaţie, ca acestea să-şi expună părerea asupra teatrului pentru copii.*

Iată răspunsul judicios al D-lui Radu Prişcu, directorul şcoalei primare „Ioan Popazu“ din Braşov.

a) Insemnătatea lui culturală şi educativă pentru copii şi tineret.

b) Dorinţe şi propuneri.

In timpul din urmă (cam de vre-o două luni încoace) un grup de tineri diletanţi (mândria e a noastră, fiind mulţi din Scheii-Braşovului), în frunte cu talentatul maestru-pictor M. Iordache, au inaugurat la Braşov *teatrul pentru copii.*

Ne bucurăm din suflet pentru frumoasa idee ce a luat fiinţă la Braşov, se vede, dintr'o necesitate adânc simţită, utilă şi indispensabilă. Căci această instituţie, ce ne lipsea până acum în Ardeal, s'a creiat, a luat fiinţă sub auspiciile „Astrei“, în localitatea noastră, în centrul nostru cultural Braşov, ca o şcoală îndrumătoare , educativă şi morală a copiilor şi tineretului şi deci un mijloc eficient pentru combaterea năravurilor şi apucăturilor rele din societate şi — credem — care va avea mult succes.

Teatrul pentru copii are tendinţa de a întări în societate bunele moravuri şi obiceiuri, cari să fie temelia unei civilizaţiuni şi culturi alese. Prin exemplul viu, care este indiscutabil, se face adevărata educaţiune atât în şcoală, cât şi în afară din şcoală, cum este de ex. în teatru. Bucuria, ce se procură copiilor, cari urmăresc cu deosebit interes mişcarea de scenă,

desfăşurarea acţiunii, în care se văd şi ei trăind, prin înlănţuirea minunată a faptelor, prin coloritul tablourilor şi variaţia de lumină ce li se prezintă înaintea ochilor, este nespus de mare.

Este unul dintre cele mai folositoare lucruri să câştigi învăţături prin distracţie, să-i luminezi mintea şi să-l educi pe elev prin joc de scenă.

Se zice într'un articol publicat în ziarul „Dimineaţa" de Luni 31 Decemvrie 1934 sub titlul: *Spectacolele teatrului pentru copii din Braşov*, între altele că: "Piesele sunt alese după criteriile selective, în raport cu psihologia şi puterea de înţelegere a copilului" etc. Din parte-ne nu dorim altceva, decât ca piesele să fie selecţionate, bine şi ştiinţific studiate, adecă în scenă să se vadă mişcare, acţiune. Apoi o voce expresivă şi sonoră, nu o voce stinsă şi neagreabilă şi nici joc sărac de gesturi necesare. La nici un caz prea multă întârziere între vorbele terminate de o persoană şi continuarea lor de altă persoană etc. Nici să nu se prezinte pe scenă tipuri de beţivi, cari jignesc la fiecare vorbă şi al căror rol nu putem zice că influenţează în mod educativ şi moralizatnr nici asupra copiilor mici, nici asupra tineretului mai vârstnic.

Piese scrise, cari ar putea fi jucate, sunt destule şi la adecă putem şi noi recomanda. Dintre acestea ţinem să remarcăm:

„Teatru pentru copii" de C. Luncan şi G. Mugur, cu note muzicale, apărut în biblioteca românească enciclopedică „Socec" (No. 26—27), „Teatru şcolar pentru fete" de d-na Eufrosina Ioan Adam, apărut în aceeaş bibliotecă (No. 19). „Teatrul şcolar pentru băeţi", de d-na E. I. Adam, în aceeaş bibliotecă (No. 14) ş. a.

Şi acum o părere cu privire la textele ce se cer pentru intrarea la teatru. E incontenstabil că un lucru frumos şi folositor îl doreşte să-l vadă atât bogatul, cât şi săracul. Ce e de vină săracul, dacă voieşte şi el să se lase educat şi moralizat, şi n'are mijloacele de lipsă ca să poată asista la spectacol?! Oare noi învăţătorii nu ne dăm silinţa să educăm pe toţi deopotrivă, fie bogaţi fie săraci? Oare nu aducem atâtea sacrificii pentru populaţia orfană şi săracă a şcolii, ca să le procurăm

cărți, rechizite; să le dăm pe cât se poate o masă caldă, să-i ajutăm cu de-ale îmbrăcămintei etc. etc.?

Ei iată, dorința și propunerea noastră ar fi ca și acești copii, cari nici in casa părintească n'au avut fericirea să fie părtași la o educație mai umană, să le dăm posibilitatea să se bucure și ei, asistând la jocurile de scenă și să se poată și ei alege cu învățături morale, atât de necesare pentru viața lor prezentă, cât și viitoare. Culturalizarea e bine să se facă deopotrivă, pentru bogat ca și pentru sărac. Taxele să se reducă la o sumă mai mică, fără timbre de aviație, cum e la cinematograf, pentru elevi 5 lei și atunci teatrul va fi mai bine cercetat și va aduce rezultate mai satisfăcătoare.

Nu-i vorbă, totul merge greu la început. „Tot începutu-i greu", dar inițiatorii unor idei atât de nobile și măreție să nu descurajeze, ci să continue opera începută și să o ducă la perfecționare prin sacrificii. Părinți și copii și chiar noi învățătorii ne vom bucura de necesarele măsuri, cari credem că se vor lua în viitorul apropiat, poate chiar prin intervenția celui mai popularizator institut de cultură și de culturalizare a maselor poporului, prin conducătorii „Astrei".

Dir. înv.
Radu Prișcu.

Cugetări.

Trebue oare, ca oamenii să puie în gură un duşman, care le fură ori-ce judecată? Deşi par foarte bătrân, sunt voinic şi încă zdravăn, fiindcă în tinereţea mea niciodată n'am băgat în gură, beuturi cari ard şi-mi otrăvesc sângele. De aceea bătrâneţea mea samănă cu o iarnă aspră, rece ca ghiaţa, dar sănătoasă (Shakespeare)...

Lycurg, marele legislator al Spartei, inchinase în toate odăile de mâncare ale Spartanilor, câte o statuie a zeului râsului. Râsul este o mişcare de expiraţie forţată, în care se elimină acid carbonic mai mult decât în expiraţiile normale şi diafragmul apasă puternic asupra organelor abdominale ajutând digestia. Să ne păstrăm deci inima curată spre a putea râde cu poftă, cât de des (Dr. S. S.)...

Când Dr-ul Harvey William (1578—1658) medicul curţii imperiale engleze dădu la iveală teoria circulaţiunii sângelui, căzu cu totul în distracţie şi-şi perdu toată clientela. Dar omul cu caracter face ceea ce îi dictează conştiinţa bună, nu ceea ce e pe placul lumei (Din cartea „Caractere Tari“ de S. Smilea)....

Goethe ne povesteşte cum în mijlocul unei mari epidemii de tifos a rămas sănătos graţie voinţei sale. Chiar inamicii englezi ai lui Mahatma Gandhi au rămas în extaz, când acesta vizitând colonia de leproşi dela Orissa a strâns mâna fiecărui lepros zicând: „Cum v'aşi putea eu numi fraţii mei dacă n'aşi da mâna cu voi“.

Şi lepra nu se lipi de el, graţie influenţei de stăpânire a sufletului asupra corpului, la toţi oamenii superiori (Dr. S. S.)...

Hand, Head, Heart, educaţiunea celor 3 H. (mână, cap şi inimă) se cere pentru medici de către şcoala anglo-americană. Dar principalul ar fi după mine ca Ştiinţa să nu mai desconsidere credinţa, căci ştiinţa trebue să fie condusă în toate descoperirile ei de suflul dumnezeesc, ca să poată fi constructivă pentru omenire. (Dr. S. S.)

Sunt de ajuns de puternic, când cinstea şi dreptatea e cu mine (Marc Aureliu)...

Dr. Suciu-Sibianu.

Memoriile octogenarului Mihail Russu.

Născut la 1846, simpaticul bătrân Russu, a fost contimporan tututor evenimentelor istorice, care s'au succedat dela revoluţia din 1848 până azi.

După terminarea studiilor liceale la Braşov, a absolvit Academia de Drept din Sibiu, luându-şi diploma de licenţiat. A ocupat diferite funcţiuni sub unguri, iar la vârsta de 72 de ani a fost numit judecător, obţinând mai târziu gradul de Consilier de Curte de Apel din Braşov. La vârsta de 79 de ani a fost pensionat şi s'a înscris în Barou, funcţionând 8 ani până în anul 1932, când a cerut ştergerea din lista advocaţilor pentru a-şi consacra restul zilelor studiului şi meditaţiunii.

Insemnările sale sunt precise, pline de vioiciune şi dovedesc că autorul lor îndeplineşte cu prisosinţă condiţiunea strămoşilor noştri de a fi „mens sana in corpori sano". Povestea alegorică a vieţii sale, înserată în cuvântarea din 1925, ca şi cea cu justiţia pe care reproduc mai jos, dovedesc că autorul pe lângă o frumoasă cultură posedă şi talent literar.

„In Sibiu, povesteşte autorul, în una din zile mă aflam înaintea Tribunalului. Văd că ese din curtea Tribunalului o femee frumoasă, sveltă, înaltă zâmbind. Mi-a bătut la ochi zâmbetul ei. Am întrebat-o: poate ai avut vr'un proces şi l-ai câştigat — de zâmbeşti?

Mă priveşte cu o căutătură domoală, cu ochii plini de dragoste, ca senul, care e mulţumit de ceva şi-mi răspunde: nu am avut numai un proces, ci multe, şi

toate acestea au fost desbătute în modul cel mai frumos şi rezolvate, făcându-se dreptate. Numai două sau trei cauze au fost legal amânate. Aceasta mi-a făcut să zâmbesc. Eu i-am zis: Ce te interesează procesele altora? Femeia mi-a răspuns: Cum să nu mă intereseze; eu sunt „Justiţia", „Dreptatea". Cutreer toată ţara, toate autorităţile, controlez, ca nu cumva, să se calce legile şi să se facă nedreptate. Zicând acestea a dispărut.

Am trecut peste această întâmplare ca peste un vis, ca peste o fantazie, dată uitării.

După strecurarea a 58 ani dela această întâmplare, ducându-mă la Palatul Justiţiei Braşov, când să intru la Judecătoria Mixtă, văd o babă bătrână, gârbovită, coborând — răzimată pe un băţ de alun — scările Tribunalului şi ale Curţii de Apel. Plângea baba. O întreb dece plângi? Ori ai avut vre-un proces şi l-ai pierdut?

Baba răspunde: am avut multe procese; la Judecătoria Mixtă, la Cartea Funduară, la Tribunal, la Curtea de Apel, civile şi penale. Dar vai, am văzut în tot locul numai nedreptate şovăială şi pripeală în desbateri. Procesele nu se mai desbat ca înainte vreme. Cauza este că unii judecători nu au teorie suficientă, iar alţii sunt fără nici-o practică; afară de aceea cei mai mulţi judecători nu studiază dosarele înainte de a intra în sala de desbateri.

La desbateri umblă pe „dibuite" ca legaţi la ochi. Abea aşteaptă, ca una din părţi, să ceară amânarea. Judecătorul amână cauza la trei sau patru luni. Aceasta se întâmplă de multe ori în unul şi acelaş proces. Asta este cauza adevărată de se aglomerează atâtea procese pe o zi, şi se află cu miile nerezolvate.

Auzind eu acestea am zis: ce te interesează procesele altora? N'ai nici un motiv să plângi.

La aceste cuvinte baba se uită la mine cu ochi mari. Era slăbită. Părea că acum părăsise mormântul şi zise:

Cum să nu plâng, adu-ţi aminte, poate ai uitat, că e cam de mult — când m'ai văzut la Sibiu, acum 58

ani cum eram eu „Jnstiția-Dreptatea“, frumoasă, sveltă, umblam numai zâmbind, pentrucă toți mă iubeau. Acuma am ajuns în halul în care mă vezi. Am suferit mult în timpul din urmă. Adevărul și Dreptatea au dispărut. Justiția și Administrația au devenit un focar de ceartă — îmbulzindu-ne toți la posturi. Locul adevărului l-a luat minciuna. Nedreptatea are glasul cel mai tare. Ea domnește peste tot. Procesele oamenilor se amână zeci de ani — fără vre-un motiv legal. Din cauza acestor nedreptăți, eu „Justiția-Dreptatea“ am devenit tuberculoasă, care boală în curând mă va duce în mormânt, dacă nu mi se va da mai în grabă medicina vindecătoare, care să-mi distrugă tuberculele și să devin iară tânără după cum am fost odată. Baba a dispărut răzimată pe bățul ei de alun.

Din paginile ultime ale memoriilor se desprinde decepția autorului provocată de stăpânirea românească, sub care guvernele se schimbă prea des făurind un noian de legi, cele mai multe nestudiate, nepractice și chiar neexecutabile, exemplificând acestea prin legea pensionării înainte de termen legea conversiunii.

Ce bogăție de informații, ar găsi istoricii viitori, dacă fiecare dintre noi și-ar însemna întâmplările vieții cu aceeași bogăție de amănunte și cu aceeași preciziune ca a octogenarului Russu!.

Recenzii.

I. Gr. Perieţeanu: *Escale-Glasul Apelor* (Sonete). Sunt două pachete, format mare, de-o ireproşabilă execuţie technică, atât ca formă, material, cât şi ca aspect artistic, cuprinzând în total 18 sonete, însoţite fiecare de-o admirabilă acuarelă, datorite pictorului D. Ştiubei.

Ambele plachete, — *Escale,* închinată d-lui Oct. Goga şi *Glasul Apelor* premiată de Academia Română, ne plimbă pe acordurile sonore şi pure ale ritmului sonetist, sub forma lui lapidară şi plastică, pe minunatele meleaguri ale Italiei însorite, ale încântătoarelor ei porturi şi lacuri, pe ţărmurile mărilor, cu eterna lor frământare, cu vecinicile lor frumuseţi, germinătoare de probleme şi tălmăciri.

Om de-o vastă cultură, poet de talent şi estet ales Dl I. Gr. Perieţeanu ni se înfăţişează în aceste admirabile sonete ca un profund şi fin evocator al trecutului, al gloriilor şi frumuseţilor apuse, zugrăvindu-ne, în forma grea a sonetului, cu o rară măestrie picturală, tablouri şi peisagii, glorii şi măriri dispărute, dar şi virtualităţi prezente, tresăriri momentane şi durări peste veacuri, cu o forţă de evocare şi de imaginaţie aproape neîntrecute în acest domeniu, în literatura noastră. Imbinând simţul estetic, cu accentele trecutului şi cu o spontană şi sinceră dragoste pentru frumuseţile rari ale naturii şi îmbelşugându-le pe acestea cu o erudiţie perfect selecţionată şi contopită sufleteşte, poetul reuşeşte să ne creieze armonia indispensabilă poeziei adevărate şi viziunea clară a peisagiilor, a portretelor, a problemelor şi a atmosferii de adâncă şi evocatoare frumuseţe, care îl preocupă.

I. Al. B. L.

Ciprian Doicescu: *Eminescu* (izvoarele de inspirație, preocupările de cultură), „Bucovina" 1932.

Cartea de față este un prețios fragment, bine ales, dintr'o mare și trudnică operă, de-o covârșitoare valoare, apărută în limba franceză și datorită talentatului și prodigiosului scriitor și ziarist Ciprian Doicescu. Autorul se situiază, prin această operă între cei mai buni cunoscători și comentatori ai marelui nostru Eminescu. Cu atât mai evident este meritul autorului, cu cât avem prea puțini scriitori. cari să ne poată aduce serviciul unor opere de asemenea valoare, scrise în limbi străine, de importanța mondială. Fragmentul de față, ne arată, cu o strânsă logică de gândire, de selecționare și de argumentare și cu un bogat material documentar, izvoarele de inspirație ale geniului eminescian. Meritul esențial al autorului este însă felul obiectiv și clar cum a știut să ne convingă, că un poet mare nu poate fi influențat de altcineva, căci atunci nu ar mai fi personal; ori aceasta desigur că nu i se poate contesta lui Eminescu. Ca și Spinoza, care „a văzut clar numai ceeace i s'a părut adevărat din toate vechile concepții", tot astfel și izvoarele de ispirație ale lui Eminescu „se reduc numai la un material brut, fără valoare, care e mereu modelat de poet după propria-i voință. Ideile din lagărul filosofiei, pe de altă parte, stau în gândul poeților în clipele creației unei opere... „Ei iau din viață și din natură, ceeace e mai aproape de sufletul lor (ca material brnt)." „Izorul de inspirație e, cu alte cuvinte, o chestiune de afinitate sufletească."

Cât adevăr în aceste constatări ! In legătură cu aceste idei socotim necesar să ținuim pe hârtie un alt adevăr cu privire

la „poeții moderniști ai vremurilor noastre" și anume: Cât timp spiritul va fi întunecat, simțirea poetică înjosită, demoralizată din cauza firilor pervertite nu va mai fi artă."

Trecând la preocupările de cultură, d-l Doicescu își adâncește și amplifică teza făcând o strălucită analiză de psihologie literară și arătând, cu ajutorul operilor eminesciene, cum cultura vastă a lui Eminescu, cea indiană, elină, romană etc., nu era decât un corolar necesar și firesc al geniului său puternic și original.

I. Al. B. L.

*

Vasile Netea: *Indreptar pentru Cercuri Culturale.*

D-l Vasile Netea este un sârguitor, atent și rodnic pe ogorul culturii ; dotat cu frumoase însușiri de scriitor, a făcut în cărțulia de mai sus o judicioasă expunere a chestiunii. Prezintă și soluții bune. Cartea trebue neapărat citită.

I. Al. B. L.

*

Pimen Constantinescu: *Patruzeci și patru de sonete.* (Gabriele d'Annuntio).

Profesorul și publicistul sibian, d-l Pimen Constantinescu și-a luat asupra-și o grea și frumoasă sarcină, pe care o îndeplinește cu un devotament demn de toată lauda. A tălmăci în limba română opere literare italiene nu este lucru ușor, dar faptul constitue o activitate a cărei importanță trebue să o semnalăm cu aplomb. Prin această muncă d-l Constantinescu face o frumoasă operă de latinism, de-o mare valoare culturală. Ne-a îmbogățit literatura cu creații de preț d n marii scriitori italieni: Giovanni, Pascali, Ada Negri, Pietro Mignosi, Gino Novelli și Gabriele d'Annuntio, acest impetuos, exuberant și răscolitor poet al vieții. Tălmăcirile sunt bune, făcând abstracție dela unele mici imperfecții. Două-trei din sonete, era bine să fie omise. Caetele în sine, (colecția Ausonia) își au valoarea lor incontestabilă. Noi le recomandăm cu căldură.

I. Al. B. L.

*

Aron Cotruș: *Printre oameni în mers.* 1933.

Cine nu-l cunoaște pe poetul Cotruș, acest răzvrătit al brazdei, împotriva cătușelor vieții obișnuite, urâte, leneșe, ne-

drepte şi amorţite în rele. Cine nu-i cunoaşte versurile sprintene şi tăioase, zbucinind vulcanic din adâncuri clocotinde şi răscolite. E în orice caz un poet de rassă, cu ţâşniri spontane de răzvrătire, cu sclipiri de săbii ascuţite, împrăştiindu-se în atmosferă ca o pădure de baionete în mişcare. Ţânta pe care o întrevede, sau spre care tinde, tăind dâri de artă, este, dacă nu lupta în sine, calea spre titanism:

Iată-mă! Iacom de arşiţe, aspru, ne'nfrânt,
Parcă pe-un cal năzdrăvan,
Am ţâşnit cu părul în vânt,
Dintr'un vulcan
Ori din fund de pământ....

I. Al. B. L.

*

Ţara Bârsei. Anul VII (Ian.—Febr. 1935).

Revista de sub conducerea d-lui prof. A. Banciu îşi continuă cu vigoare linia-i sobră pe tărâmul deşteleniriı şi consolidării culturale. Şi poezia, bună, represintă acest spirit. In afară de contribuţiile preţioase ale d-lui N. Iorga, Al. Lascarov-Moldovan, A. P. Bănuţ etc. remarcăm justele constatări asupra boxului din articolul „Pe ce lume trăim". Autorului, d-lui Horia Petra-Petrescu, i-aşi spune însă: de ce te miri, amice, când două brute să măcelăresc cu frenezie? Nu ai văzut „intelectuali", oameni cunoscători ai legii", cu îndatoriri, de înaltă morală, cari te-au „boxat" până când ţi s'au scurs maţele; şi — vezi Doamne — prestigiul de haiduc de codru? Ai dreptate! Eu aşi zice, că în 90 la sută dintre oameni, mai „vorbeşte trogloditul din noi", precum spui. E trist. Şi lumea totuşi se miră, se vaetă de suferinţe, când ea însăşi încurajează şi creiază sălbătăcia. Altceva e sportul.

*

Frize. Anul II. No. 1 Braşov.

Revista a reapărut proaspătă şi simpatică în atitudinea ei bătoasă şi tinerească.

*

13. Anul I. No. 10. Decemvrie 1934.

Ne bucurăm sincer, că revista se prezintă într'un cadru luminos. Pe acest drum înainte.

Progres şi Cultură. Anul II No. 10 şi anul III No. 1.

Apare în ascendenţă, cu o atitudine bărbătească şi clară. Deosebit de judicioase sunt recenziile. Gherghinescu-Vania scrie frumos despre regretatul şi încă prea puţin apreciatul Cicinat Pavelescu. Sforţările redactorilor ne bucură. Le trimitem salutul nostru frăţesc.

*

Revista Fundaţiilor Regale. Anul II No. 1.

Se prezintă în condiţiuni escelente. Nume ca N. Iorga, O. Goga, Brătescu-Voineşti, Şerban Cioculescu, Galaction, Mihail Manolescu, Mircea Eliade etc. ridică valoarea revistei la nivelul european.

E o adevărată fericire, că o avem, atât de bună şi — ieftină.

*

Viaţa Basarabiei. Anul IV. No. 1.

Revista, dacă e citită, mai ales în Basarabia, suntem siguri, aduce un important aport cultural. E bogată în material bun şi folositor, variat şi interesant. Cronica bine susţinută. Ne mirăm însă cum de i-s'a făcut de curând decedatului Cincinat Pavelescu, un portret destul de opac şi nejust.

*

Relief Dunărean. Anul I. No. 3. Brăila.

Salutăm cu entuziasm apariţia acestei reviste brăilene. E simpatică şi vioaie, ca un plai cu mioriţe. Lui „Erasm" i se spun buchile. Aprobăm. Un sfat: n'ar strica o abatere dela poesia „modernistă". Prea s'a deochiat.

*

Plaiuri Săcelene. Anul I. No. 12.

Facem cor şi noi cu cei ce-i aduc laude pentru progresele dovedite şi bunul aspect al revistei. D-l V. Tudoran poate fi satisfăcut.

*

Societatea de Mâne. Decemvrie 1934, Bucureşti.

Transpusă în capitală, revista pare că şi-a găsit un mediu mai prielnic de desvoltare. Ea îşi continuă cu succes linia serioasă prin expunerea competentă a unor probleme sociale şi

culturale totdeauna interesante şi de actualitate. D-l Ion Clopoţel este un apostol priceput al unei frumoase munci.

*

Revista Teologică. Anul XXV. No. 1—2 Sibiu.

Felicităm călduros pe iniţiiatorii, conducătorii şi susţinătorii acestei merituoase reviste, care îşi serbează anul acesta 25 de ani de rodnică şi preţioasă muncă pe ogorul culturii şi bisericii noastre ortodoxe. Numărul de faţă se prezintă extrem de bogat, cu articole şi studii asupra cărora atragem atenţia tuturor intelectualilor.

Unde am fi azi, dacă conducătorii statului nostru s'ar fi inspirat, în parte măcar, din rodul răsărit pe paginile acestei reviste !

*

Lanuri. Anul II. No. 15—16, Mediaş.

Un număr variat şi pe-alocuri simpatic, dar divers, prea divers ca ideologie, atitudine şi valoare.

*

Banatul Literar. Anul I. No. 3—4. Caransebeş.

D-l Lucian Costin, directorul revistei se luptă eroic şi nu zadarnic. B. L este o înjghebare solidă, cu suflet şi cu aspect sănătos. Articolul „Scriitori şi scriitori" cuprinde constatări şi reflexii foarte judicioase. Restul materialului, proză şi poezie, bun, literar.

*

Viaţa Literară. Anul IX. No. 166.

D-l I. Valerian ştie să culeagă, se selecţioneze, să prezinte şi să împace. Revista d-sale, elegantă şi caleidoscopică se citeşte totdeauna cu interes.

*

Litere. Anul II. No. 14—15.

Revista se prezintă din ce în ce mai viguroasă. Nu ne-am mira dacă am vedea-o în curând în fruntea revistelor bucureştene. E ceva marţial în atitudinea şi spiritualitatea ei. Felicităm pe d-nii Matei Alexandrescu şi Aurel Chirescu.

*

Gazeta Cărţilor. Anul IV. No. 11—12, Ploeşti.

Atragem atenţia asupra acestei excelente publicaţii, atât din punct de vedere al variaţiei unui material interesant, util şi instructiv, cât şi mai ales pentru spiritul sobru şi sănătos, de care este animat.

Dl. director D. Munteanu-Râmnic se află în corul celor puţini şi va tăia dâră.

Orientări. Anul III. No. 12.

Sforţările revistei sunt laudabile. Ii dorim viaţă şi îmbunătăţiri.

Braşovul Literar.

Apărut de curând, acest „Pios Omagiu", pentru cel ce-a fost Cincinat Pavelescu ne umple inima de-o adâncă tristeţe şi, dragostea noastră sinceră îşi deschide aripile larg, fâlfăindu-le duios şi molcom deasupra amintirii scumpe a ilustrului dispărut.

Prezentul număr al revistei se prezintă bogat, în condiţii excelente, în primul rând graţie muncii depuse, modest şi neprecupeţit, de intimul ei colaborator, simpaticul şi neobositul profesor şi publicist, Dl. Petru I. Teodorescu.

Gazeta Ilustrată. Anul III. No. 11—12, Cluj.

Pe răbojul opiniei publice, incrustăm importanţa acestei reviste, ce n'ar trebui să lipsească în nici-o familie românească.

I. Al. B. L.

Cărţi primite:

„Mileniul", de Sever Stoica.
„Cartea cu vise", de Dem. Iliescu.
„Şoimii Patrupezi", de M. Costin.
„Frumuseţi naturale şi Fr. soţiale", de I. Gr. Perieţeanu.
„Delavrancea", de I. Gr. Perieţeanu.
„Nervozitatea, ca fenomen social", de Dr. I. Popescu-Sibiu.

Ziare: „Flamura Verde", Buletinul Cărţii Rom. No. 12.
„Cuvântul Poporului", Sibiu.
„Tribuna", Sibiu.
„Avântu", Petroşani etc.

Note.

Concertul din 23 Ianuarie a. c. dat de corul bărbătesc „Gh. Dima“ al soc. „Astra“ Braşov, cu concursul distinşilor artişti dela Opera Română din Bucureşti, Şerban Tassian şi Dra Creţoiu şi acompaniat de orchestra oraşului, dirijat fiind de maestrul Ct. Bobescu, directorul Cons. Astra din oraşul nostru, a avut, precum era de aşteptat, un desăvârşit succes. Inutil deci a mai insista asupra frumosului şi bogatului program, precum şi a bunei execuţii. Notăm totuşi, că corul a dovedit, că posede mari resurse şi posibilităţi de desvoltare, cari ne îndreptăţesc a aştepta — firește în anumite condiţii — prestaţiuni şi mai ample, mai viguroase, apropiind culminaţia.

*

In numărul viitor urmează să recenzăm şi restul cărţilor primite la redacţie.

*

De asemenea va apare şi o dare de seamă a romanului „Focul“, de Dl. Mihail Dragomirescu.

*

Cu numărul proxim (11—12) încheiăm un an de existenţă şi vom publica numele tuturor acelora, cari ne-au sprijinit revista.

*

Cu prilejul jubileului de 30 de ani de existenţă a ziarului „Neamul Românesc“, felicităm şi noi pe conducători pentru munca spornică depusă şi în deosebi pentru spiritul de înaltă etică care animează ziarul.

*

La 27 Ianuarie a. c. distinsul scriitor şi prof. univ. Dl Nichifor Crainic a rostit în cadrele Ligii Culturale, o conferinţă luminoasă asupra poesiei marelui Gheorghe Coşbuc, îndelung şi călduros aplaudată de întreaga asistenţă.

*

La 3 Februarie a. c. Dl prof. univ. Leca Moraru a ţinut tot la Braşov, de asemenea în cadrele Ligii Culturale o admirabilă conferinţă asupra lui Mihail Eminescu scoţând, mai ales, luminos, în evidenţă, marile calităţi etice ale lui Eminescu-omul.

*

Revista fiind sub presă, aflăm de moartea subită a maiorului aviator *Ioan Peneş*, originar din Săcelele Braşovului. Aviatorul Ioan Penes a fost *unul din cei mai mari eroi ai neamului nostru.* In veci amintirea lui.

CERCUL REVISTEI:

a) *Colaboratori:* Aurel P. Bănuţ publ.; C. Bobescu, dir. Conserv. Astra; V. Branisce, ziarist, f. senator; Ioan Brotea, ziarist; Dr. Liviu Câmpeanu, medic, publ.; Lucian Costin, scriitor; Mihail Dragomirescu, prof. univ.; Al. Florea, preot, publ.; Ioan Ludu, preot, publ.; C. Muşlea preot publ ; Eft. Mărculescu, prof. avoc., publ.; Valer Maximilian, prof.-pictor; Aurel A. Mureşianu, publicist; Iuliu Negulescu, publicist; Dr. P.Nistor medic, Ecat. Pitiş, publ.; I. Prişcu, preot, publ.; Dr. T. Prişcu, medic; Dr. C. Sassu funcţ. sup.; Oct. Şireagu, publ.; Petru I. Teodorescu, prof. publ.; Victor Tudoran, publicist.

b) *Sprijinitori:* Ing. Baiu Crăciun, insp. silv.; i. p. Iancu Nan, farmacist; Dr. C. Oancea, medic; I. Pizo, preot; Aurel Radu, preot; Nicu Suciu-Sibianu, funcţionar.

Tip. UNIREA“ Braşov